

Akaa

Rakennustapaohje

Pohjois-Toijalan
alakoulun

asemakaavamuutosalue

Kortteli 50

31.5.2023, 1.6.2023

Akaan kaupunki
Kaavoitus
Kirkkotie 10
37800 Akaa

Rakennustapaohje

Rakennustapaohjeet on laadittu täydentämään asemakaavan määräyksiä. Ohjeistus sisältää suosituksia, jotka auttavat rakentajaa, suunnittelijaa ja rakennusvalvontaa pääsemään hyvään lopputulokseen sekä koko alueen yleisilmeen osalta että jokaisen yksittäisen rakennuksen osalta. Suositukset koskevat mm. rakennusten sijaintia tontilla, rakentamistapaa, materiaaleja, värejä sekä kasvillisuutta ja tonteille tulevia rakennelmia.

Rakennustapaohjeet eivät yksin takaa hyvää lopputulosta. Ammattitaitoiset ja pätevät suunnittelijat osaavat tulkita annettuja suosituksia niin, että vaihtelu ja yhtenäisyys ovat tasapainossa niin yksittäisillä tonteilla kuin naapurustossa.

Tämä rakennustapaohje on laadittu, jotta alueella tunnistettuihin kulttuuriympäristöarvoihin kiinnitetään jatkosuunnittelussa erityistä huomiota. Tämän rakennustapaohjeen on koontanut kaavasunnittelija Anniina Grönholm.

Nämä ohjeet koskevat seuraavia kortteleita ja tontteja:

Kortteli 50:
tontit 3-6

Asemakaavamuutosalueen keskeiset kulttuuriympäristöarvot

Nahkialan keskiajalta juontava maarekisterikylä ja sen säilyneet agraariyhteiskuntaa edustavat kerrokset: Iso-Rekolan tilan aitta

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehityksen historia Hakalehdon ja terveysaseman tontilla:

- Iso-Rekolan tilalla toiminut kunnalliskoti
- Historiallisesti kerroksellinen säilynyt rakennuskanta 1930-luvun kulkutautisairaalasta 2010-luvun vanhainkotiin
- 1970- ja 1980-lukujen tasokas laitossuunnittelu: Hakalehdon vanhainkoti ja Toijalan terveysasema

(Toijala, rakennetun ympäristön selvitys: Vanhan terveyskeskuksen ja Nahkialan koulun alue, Heilu Oy, 2022)

Kuvat: Vanha terveysasema, ruotsalaistalo Heilu Oy Kristian Tuomainen, muut Anniina Grönholm

Yleiset ohjeet

Jätehuolto

Jätehuollon järjestelyt toteutetaan Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n osakuntien jätehuoltomääräysten mukaan (2023).

- jäteautolla tulee olla esteetön pääsy 10 metrin päähän keräilyastioista
- keräilyastiat on tarpeen mukaan suojattava näköesteellä
- keräilyastioiden katos oltava yhteneväinen tyyliltään muiden rakennuksien kanssa

Ilmasto

- Lämmitysratkaisuna suositellaan uusiutuvaan energiaan perustuvia lämmitysratkaisuja
- Rakennuksen sijoittelussa ja kattorakenteen lapesuunnassa huomioitava aurinkoenergian hyödyntämisen kannalta suotuisat ilmansuunnat
- Esisijaisesti suositellaan korjaamaan ja hyödyntämään olemassa olevaa rakennuskantaa toissijaisesti rakentamaan uutta
- Purettaessa rakennuksia materiaalien ja osien kierrätysmahdollisuudet tulee selvittää
- Piha-alueella tulee huomioida paahteiset hellekaudet huolehtimalla riittävästä keinotekoisesta varjostuksesta lasten käytössä olevilla piha-alueilla, jos aluetta varjostavaa puustoa ei ympäristössä ole. Pihan pinnoituksissa ja varjostuksissa tulee suosia luonnonkasveja. Lisäksi suunnittelussa on hyvä huomioida riittävä määrä sadekatoksia piha-alueelle.

Pihat

- Kaavamääräyksen mukainen hulevesien viivyttäminen ja johtaminen korttelialueella on huomioitava tontin pihasuunnittelussa
- Suositellaan vettä läpäiseviä pintamateriaaleja tiiviiden sijaan
- Pihasuunnittelussa suositellaan tähdättävän luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin esimerkiksi istutuksien sijoittelussa ja valinnassa

Kortteli 50

” Alue jolla ympäristö säilytetään. Alueella on tunnistettu sosiaalishistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti maakunnallisella tasolla merkittäviä arvoja. Alueella tulee säilyä tunnistettavana Akaan alueen terveydenhuollon kehittymisen rakennushistoriallinen kerroksellisuus, elementtejä jokaisesta vaiheesta tulee säilyttää. Kaupunkikuvallisesti tärkeä alue, jolla uudis- ja korjausrakentaminen sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee sopeuttaa alueen ympäristön ominaispiirteisiin. Merkittävistä aluetta koskevista muutossuunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon kanssa.”

YL-1

Julkisten lähialueiden korttelialue, jolle voi sijoittaa esimerkiksi koulun ja lasten päiväkodin. Alueella voi toimia olemassa oleva vanhuspalvelukeskus siihen liittyvine asuintoimilaitteineen. Alueelle saa sijoittaa toimintaa palvelevia ulkoilukuntakenttiä. Ympäristön hoidossa tulee ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja alueen puistomaiset osat tulee säilyttää. Alueen toiminnan suunnittelemisessa ja kehittämisessä tulee huomioida läheinen teollisuusalue Tukesin seves-konsultointivoyhke. Tavoitteet terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä tulee huomioida erityisesti suunniteltaessa herkästi häiriintyviä kohteita teollisuustoimintojen viereen. Rakennusten ilmanvaihdon suunnittelussa tulee huomioida, että puhtaan ilman ottoaukot sijoittuvat rakennuksen pihan puhtaalle puolelle. Alueen kulttuuriympäristöarvot tulee huomioida uudisrakennusten sijoittelussa, tyylissä ja massoittelussa. Alueelle laaditaan rakennustapaohje.

/s-1

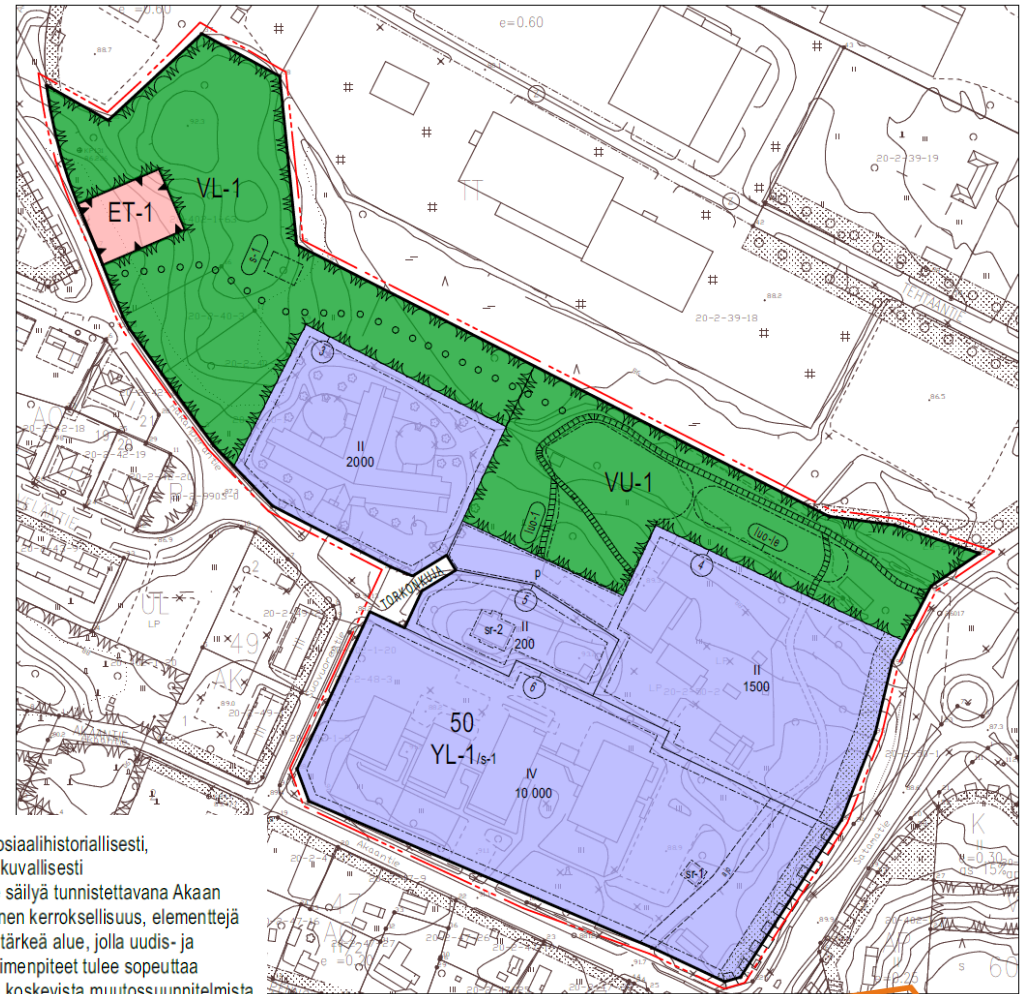
Alue jolla ympäristö säilytetään. Alueella on tunnistettu sosiaalishistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti maakunnallisella tasolla merkittäviä arvoja. Alueella tulee säilyä tunnistettavana Akaan alueen terveydenhuollon kehittymisen rakennushistoriallinen kerroksellisuus, elementtejä jokaisesta vaiheesta tulee säilyttää. Kaupunkikuvallisesti tärkeä alue, jolla uudis- ja korjausrakentaminen sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee sopeuttaa alueen ympäristön ominaispiirteisiin. Merkittävistä aluetta koskevista muutossuunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon kanssa.

sr-1

Rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Korjaustyössä rakennuksen ulkoasu tulee säilyttää noudattamalla alkuperäisiä rakennustapoja ja arkkitehtuuria. Sisätilojen muutos- ja korjaustyössä tulee säilyttää alkuperäinen sisätilojen tunnelma mahdollisimman suurilta osin.

sr-2

Kaupunkikuvallisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ilman alueellisen vastuumuseon puoltavaa lausuntoa. Korjaus- ja muutostöissä rakennuksen ulkoasu tulee säilyttää noudattamalla alkuperäisiä rakennustapoja ja arkkitehtuuria.

Rakennustapaohje Pohjois-Toijalan alakoulun
asemakaavamuutosalue

Kortteli 50 tontit 3 ja 4

Tontilla 3 sijaitsee vuonna 2015 valmistunut Torkonkartanon palvelukeskus. Tontilla ei ole erikseen tunnistettuja kulttuuriympäristöarvoja. Lisärakentaminen ja muutostyöt tulee sopeuttaa olemassa olevaan rakennuskantaan ja rakennustyyliin.

Tontilla 4 sijaitsevat nk. Ruotsalaistalot. Ruotsalainen Hallsbergin kummikunta lahjoitti Toijalalle kaksi miljoonaa markkaa terveystalon ja päiväkodin rakentamiseen. Rakennukset valmistuivat 1949. Alun perin päiväkotikäyttöön valmistunutta rakennusta on laajennettu 2002. Alkuperäiset Ruotsalaistalot ovat julkisivuiltaan vaaleaksi rapattuja, kattomuodoltaan symmetrisiä harjakattoja ja katemateriaaliltaan tiiltä. Lisärakentaminen ja muutostyöt tontilla tulee sopeuttaa ruotsalaistalojen tyyliin, värisävyihin ja materiaaleihin. Julkisivumateriaalina voi käyttää ilmastotavoitteiden mukaisesti myös vaaleaksi maalattua puuverhousta. Värimaailmaa suunniteltaessa tulee käyttää esimerkiksi jälleenrakennuskauden värisävyjä.

Kuva: Torkonkartano, Heilu Oy Kristian Tuomainen

Kuva: Ruotsalaistalot, Heilu Oy Kristian Tuomainen

Katto	N 477	X 497	Y 499	Sementti-tiili	Huopakatto
Seinät	Y 396	Y 400	X 455	X 469	J 496
Jäsentely ja ikkunat	G 497	G 485	G 498	G 499	H 496
Korostevärit	H 499	H 429	V 449	J 467	K 408

Kuva: Jälleenrakennuskauden värikartta, Tikkurila Oy (<https://tikkurila.fi/pro/varit/perinnevarit/jalleenrakennuskausi-1940-1950-luku>)

Kortteli 50 tontti 5

Tontilla 5 sijaitsee nk. Kulkutautisairaala. Akaan kunta rakennutti kulkutautisairaalan kunnalliskodin lähelle vuonna 1933, sillä vuoden 1927 terveydenhoitolaki edellytti maalaiskuntienkin varautuvan kulkutauteihin. Asemakaavamuutoksella rakennus on suojeltu merkinnällä sr-2. Rakennuksen klassististyylliset alkuperäiset piireet julkisivuissa tulee säilyttää ja mahdollisuuksien mukaan palauttaa rakennustyyliin sopiviksi. Lisärakentaminen tulee sopeuttaa päärakennuksen tyyliin. Värimaailmaa suunniteltaessa tulee käyttää esimerkiksi klassismin värisävyjä.

sr-2 Kaupunkikuvallisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa ilman alueellisen vastuumuseon puoltavaa lausuntoa. Korjaus- ja muutostöissä rakennuksen ulkoasu tulee säilyttää noudattamalla alkuperäisiä rakennustapoja ja arkkitehtuuria.

Katto	(Tili)				
		S 496	M 446	M 462	Y 498
Seinät					
	L 410	M 410	N 410	S 410	L400
	J 495	K 495	L 495	M 495	K 468
	H 473				
Jäsentely ja koristeet					
	G 498	G 496	H 496	H 499	J 500
Ikkunat	(Tammi)				
		G 499	J 495	K 495	L 495
	M 495	N 495	S 463	S 416	
Ovet	(Tammi)				
		K 499	S 497	N 463	S 468

Kuva: Klassismin värikartta, Tikkurila Oy (<https://tikkurila.fi/pro/varit/perinnevarit/klassismi-1920-luku>)

Kuva: Kulkutautisairaala, Akaa-Toijala seura, kirjasta Akaan historia III

Kuva: Kulkutautisairaalan sisäänkäynti, Heilu Oy Kristian Tuomainen

Kortteli 50 tontti 6

” Alue jolla ympäristö säilytetään. Alueella on tunnistettu sosiaalishistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti maakunnallisella tasolla merkittäviä arvoja. Alueella tulee säilyä tunnistettavana Akaan alueen terveydenhuollon kehittymisen rakennushistoriallinen kerroksellisuus, elementtejä jokaisesta vaiheesta tulee säilyttää. Kaupunkikuvallisesti tärkeä alue, jolla uudis- ja korjausrakentaminen sekä muut ympäristöä muuttavat toimenpiteet tulee sopeuttaa alueen ympäristön ominaispiirteisiin. Merkittävistä aluetta koskevista muutossuunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon kanssa.”

Paikalla sijaitsi aikaisemmin Akaan kunnan ja myöhemmin Toijalan kauppalan kunnalliskoti, joka sijaitsi Iso-Rekolan tilan vanhassa päärakennuksessa. Arkkitehti Erkki Pasasen suunnittelema Hakalehdon vanhainkoti valmistui vuonna 1972. Toijalassa oli suunniteltu paikallissairaalaa jo vuodesta 1968, mutta pääterveysaseman rakennustyöt käynnistyivät kuitenkin vasta vuonna 1983. Toijalan pääterveysaseman alueen suunnittelusta vastasi arkkitehti Erkki Pasanen ja varsinaisen terveysasemarakennuksen suunnittelutyöstä Pasasen toimistossa työskennellyt arkkitehti Hans Eichstädt. Terveyskeskuksen tiilijulkisivut, pyöristetyt nurkat, ikkuna-aukkojen ympäristön muuratut koristelut ja näyttävät katokset sisäänkäyntien yhteydessä ovat tunnusomaisia 1980-luvun alkupuolen arkkitehtuurille ja viittaavat postmoderniin tyyliin.

Tontilla sijaitsee myös Iso-Rekolan tilan aitta, joka on suojeltu merkinnällä sr-1. Aitta on kuitenkin mahdollista siirtää.

sr-1

Rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jota ei saa purkaa. Korjaustyössä rakennuksen ulkoasu tulee säilyttää noudattamalla alkuperäisiä rakennustapoja ja arkkitehtuuria. Sisätilojen muutos- ja korjaustyössä tulee säilyttää alkuperäinen sisätilojen tunnelma mahdollisimman suurilta osin.

Kuva: Toijalan vanha terveysasema, Heilu Oy Kristian Tuomainen

Kuva: Hakalehdon vanhainkoti, Heilu Oy Kristian Tuomainen

Kortteli 50 tontti 6

Uudisrakentaminen tontilla

Tontille 6 suunniteltavan uudisrakentamisen tulee olla arkkitehtonisesti yhtä laadukasta, kuin Toijalan terveyskeskusrakennuksen arkkitehtuuri. Suojelumerkinnän mukaisesti elementtejä jokaisesta historiallisesta kerroksesta tulee säilyttää. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi säilyttämällä terveyskeskuksen pyöräkatoksen ja sisäänkäyntikatoksen. Sisäänkäyntikatosis voidaan liittää uudisrakennukseen, mikäli terveysasema puretaan. Rakennusmateriaalien kierrättäminen on suositeltavaa.

Alueelle ominainen kaupunkikuva tulee olla tunnistettavissa, vaikka alueen käyttötarkoitus muuttuu. Postmodernismille tyypillistä värienkäyttöä on rakennusmateriaalien omien värien esiintyminen esimerkiksi kivirouhepintaissa elementeissä, puhtaaksi muuratuissa julkisivuissa tai levy materiaalilla verhoituissa pinnoissa. Terveysasemarakennuksen ominaispiirteitä voidaan käyttää inspiraationa uudelle nykyaikaiselle rakennukselle. Ilmastotavoitteiden mukaisesti julkisivuverhouksena voidaan käyttää myös kuultotuotteella käsiteltyä puuta. Uudisrakennuksen kattomuodon tulee sopia yhteen sisäänkäyntikatoksen kanssa ja massoitteeluun kiinnittää erityistä huomiota. Kattomuotona tulee käyttää harjakattoa, lapekattoa tai vastaavaa niin, että lapsuunta on aurinkopaneelleille suotuinen. Myös julkisivuun voidaan asentaa aurinkopaneelleita kun kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

Kuvat: Terveysaseman sisämateriaaleja, ikkuna-aukkojen koristeaiheita, pyöräkatosis vasten valettua betonipintaa julkisivuvissa Vahanan Oy, terveysaseman katos Anniina Grönholm, esimerkkejä kuultokäsitellyistä värisävyyistä Tikkurilan Valtti –Kuultotuotteet ja puuöljyt värikartta

Kortteli 50 tontti 6

Lasten taideteokset

Toijalan terveysasemarakennuksen suunnitellut arkkitehti Hans Eichstädt järjesti Lastumäen koulun oppilaille ideakilpailun ja voittaneet kuviot päätyivät terveysaseman seinille. Betonivalun yhteydessä siniini painettiin reliefimäiset kuviot lasten ideoiden pohjalta. Kuviot olivat alun perin betonipinnalla, mutta ne on myöhemmin maalattu päälle. Eichstädtiltä oli kysytty, miksi rakennuksessa on niin paljon paljasta betonipintaa, johon hän oli vastannut inspiroituneensa eräästä Le Corbusierin suunnittelema kirkosta (ilmeisesti Ron-champin kappeli Ranskassa). Relifikuviot puhtaaksi valettu betoniseinä voidaan nähdä muistumana kappelin arkkitehtuurista.

Mikäli terveysasemarakennus puretaan, voidaan pohtia lasten ideoiden relifikuvioiden seinien uudelleen sijoittamista joko uudisrakennuksen osaksi tai tilataideteokseksi ulkotilaan, tai kopiaamalla kuvat ja valamalla uudisrakennuksen osaksi. Eichstädtin perintönä voitaisiin myös toteuttaa vastaava kilpailu Akaan koululaisille uudisrakennuksen seinäkuviointille ja toteuttaa voittajakuviot esimerkiksi graafisenbetonin elementteinä.

Kuvat: Sisääntuloaulaa, edessä potilastoimisto ja vasemmalla kahvio alkuperäisessä asussa. Valokuva julkaisusta Toijala -Rautatien, tapetin ja teräksen kaupunki, Akaa-Toijala-Seura ry. Kuvaaja Aino Vuokkola / Ari Yrjänä, relifikuviotua seinää päälle maalattuna Vahanen Oy, visualisointikuva Anniina Grönholm

